

Preek 31 januari 2010
Ds. E.J. van der Linde
(uit een serie over 'Het geheim van Gods vriendschap')

Tekst: Johannes 15: 15: 'Ik noem jullie geen slaven meer, want een slaaf weet niet wat zijn meester doet; vrienden noem ik jullie, omdat ik alles wat ik van de Vader heb gehoord, aan jullie bekendgemaakt heb'.

We lezen Johannes 15: 9-17 (NBV)

Lieve gemeente,

Het gaat vanochtend over vriendschap. Een tijdje geleden schreef een Brits tijdschrift een prijsvraag uit voor de beste omschrijving van vriendschap. Tussen de inzendingen zaten hele mooie:

- Een vriend is iemand die vreugde vergroot, verdriet vermindert en wiens eerlijkheid geweldloos is.
- Of: .. iemand die je stiltes begrijpt.
- Of deze: .. kilo's sympathie verpakt in kledingstukken.

De winnende omschrijving was echter: 'Een vriend is iemand die komt als iedereen je heeft verlaten'.

Vriend-zijn vraagt actie, juist op een cruciaal moment. Een vriend wéét dat, voelt dat aan.

Johannes 15 vers 13 doelt op een moment van redding 'Er is geen grotere liefde dan je leven te geven voor je vrienden'. Woorden uit de mond van Jezus Christus.

In de film 'Saving Private Ryan' zien we iets van een alles-opofferende vriendschap in de scene op de brug, bijna op het einde van de film. Een groepje Amerikaanse soldaten staat op het punt om overmeesterd te worden door een Duitse legereenheid. Kapitein Miller stelt dan een daad door op de brug positie te nemen tot er luchtsteun komt en de kansen keren. Eén van de soldaten, James Ryan, bezoekt jaren later het graf en ziet in de grafzerk met daarop de tekst 'John Miller' zijn hele leven weerspiegeld, in het besef: Ik leef dankzij jouw daad.

Zelfopoffering, een zeldzaam artikel in onze tijd van zelfgenieting en individualisme, zien we in een zuivere vorm bij Jezus. In dit stuk uit Johannes 15 tekent Hij zijn zelfopoffering als vriendendienst. Er is geen mooier leven dan je leven te geven voor een ander, voor je vrienden. Jezus leefde dat leven als vriend, doordat Hij een vriend was, als vriend zich gaf! Voor wie?

- Voor zijn vrienden.

En wie waren zijn vrienden? Dat zegt vers 15: 'vrienden noem ik jullie'. JULLIE!
Er staat geen beschrijvende vorm, zo van: En Jezus noemde zijn leerlingen vrienden; heel bijzonder.....

Toen Johannes Jezus zijn zelfopoffering als vriendschap hoorde uitleggen, beseftte Johannes dat Jezus tot een grotere groep sprak dan de toen aanwezige leerlingen. Daarom gebruikt hij deze directe rede en zegt hij in hoofdstuk 20: 30: 'Jezus heeft nog veel meer wondertekenen voor zijn leerlingen gedaan, die niet in dit boek staan, maar deze zijn opgeschreven opdat u gelooft dat Jezus de messias is, de Zoon van God, en opdat u door te geloven leeft door zijn naam.'

Wie? U, jij, ik, die dit boek over Jezus' liefde leest en gelooft in Hém, die nu bij de Vader in de hemel is, die zijn plan met deze wereld uitvoert, Gods Zoon die ons zijn vriendschap aanbiedt.

Het thema is: Vrienden noem Ik jullie, zegt Jezus

En de bedoeling is dat u, dat jij, dat ik, vrienden van God worden dankzij de zelfopoffering van Jezus.

Ik beluisterde bij de voorbereiding het lied 'I am a friend of God'. Een heerlijk lied met de oproep midden in het lied: 'Hij, Jezus, noemt mij zijn vriend!'

Het vers brengt een stuk verwondering onder woorden:

Wie ben ik dat U aan mij denkt?
Dat U luistert als ik roep?
Is het waar dat ik in uw gedachten ben?
Dat U van mij houdt?
WAT EEN WONDER! JA!
Ik ben een vriend van God.

Net zoals elke vriendschap een wonder is, zó de vriendschap met God, de vriendschap dankzij Jezus.

We kijken nu eerst naar wat over vriendschap met God in het O.T. staat.

Dan naar de woorden/de vriendschapsverklaring van Jezus.

Dan naar het hoe van die vriendschap.

In het O.T. wordt van een aantal mensen gezegd dat ze vrienden van God waren.

De eerste is Abraham.

- God ging bij Abraham op bezoek en als God dingen ging doen, dacht Hij: 'Zou ik voor Abraham geheimhouden wat Ik van plan ben?' Nee, dat wil God niet en Hij vertelt Abraham zijn plannen.
- Abraham geloofde God, zo staat er, in situaties waarin het heel moeilijk was om te vertrouwen.
- In Jesaja 41: 8 wordt het volk Israël genoemd: 'Nakomelingen van Abraham, mijn vriend'. En Jakobus spreekt over de combinatie van geloof en daad en noemt dan Abraham en jubelt dan: 'Hij wordt zelfs Gods vriend genoemd'.

De tweede is Job.

Job was de inzet van een duivelse uitdaging aan het adres van God. Mensen dienen U, God, zegt de duivel, omdat U ze voordeeltjes toestopt, welvaart geeft en gezondheid. Neem dat van ze af en ze geloven niet meer in U, God, zo stelt de duivel.

En God staat dan toe dat de duivel van Job heel veel afneemt. Hij verliest enorm veel en zijn vriendschap met God gaat door een moeilijke periode. Hij kijkt in die periode terug op betere tijden, Job 29: 4 'op de tijd dat ik de kracht van mijn jeugd bezat, met het vertrouwde gezelschap van God in mijn huis', zo zegt Job.

En hij roept dan tot God: Waar bent U nu?

En in hoofdstuk 38-41 zegt God: Ik ben er wel voor je, Job. Ook toen je mij niet zag, was ik er wel. En opnieuw is er het vertrouwde gezelschap van God in Jobs leven, in zijn huis.

De derde is Mozes.

Mozes was gaan zien waar God mee bezig was, wat zijn plan was, en hij sloot zich daar steeds bij aan, zij het soms met moeite. Mozes kende diepe crises in zijn relatie met God. God moest maar een ander sturen, zo zei Mozes. Hij was niet geschikt, kon het niet goed onder woorden brengen....

Toch capituleert Mozes steeds weer voor God. Op het einde zegt Mozes steeds: Oké, God. Ik ga.

En Mozes leerde God steeds beter en steeds persoonlijker kennen. In Exodus 33: 11 staat: 'De HEER sprak persoonlijk met Mozes, zoals een mens met een ander spreekt'. De NBG vertaalt: 'zoals iemand spreekt met zijn vriend'.

De vierde is Elia.

Ook Elia was meer en meer Gods plan gaan kennen en kende het diepste verlangen van God naar zijn volk, zoals een bruidegom verlangt naar de bruid, en hij roept het volk van God terug op de berg Karmel. Hij bidt dan tot God om vuur en spreekt met Hem als met een vriend. 'HEER, God van Abraham, Isaäk en Israël, vandaag zal blijken dat U in Israël God bent, en dat ik U dien en dit alles in uw opdracht gedaan heb. Geef mij antwoord, HEER'.

En God geeft antwoord aan zijn vriend Elia en het volk komt tot bekering.

Deze voorbeelden worden ons niet getekend als een soort epos, heldenverhalen, om over op te geven; nou, die Elia! Wow!! Wat een geloof! Wat een godsman.

Jakobus zegt: 'Elia was een mens als wij'. Elía was niet bijzonder, de Gód van Elia is bijzonder.

Het is de God, die ons zijn vriendschap biedt. Waar je mee kunt praten. Die je zicht geeft op zijn plannen en waar je mee kunt samenwerken. En als je dat doet, dan groeit de vriendschap met God.

Dat is nu precies wat Jezus zijn leerlingen vertelt. Vers 15: 'Ik noem jullie geen slaven meer, want een slaaf weet niet wat zijn meester doet'. Jezus hield zijn volgelingen niet dom. Hij hield Gods geheimen niet voor zichzelf, zo van: mensen

kunnen daar niet goed mee omgaan. Nee! Hij deelde het hart van God met hen. Hij heeft Gods reddingsplan verteld en zijn volgelingen uitgenodigd om hierin te participeren. Schouder aan schouder samen te werken met God aan de vernieuwing van de mensheid, van deze wereld.

Al de voorbeelden in het O.T. laten zien dat God uitnodigt tot een 'samenwerkrelatie'. Hij riep Mozes niet met de bedoeling een theologische discussie aan te zwengelen, maar om zijn volk te leiden tot vrijheid om God te dienen. En God riep Elia niet om een boek te schrijven over spirituele ervaringen aan de beek Krith, maar om Israël terug te roepen tot God. En Jezus riep zijn discipelen niet om mee te gaan voor een picknick, Hij startte een beweging. Hij trainde ze om de kerk te leiden, om mensen gelukkig te maken met Jezus en Hem te volgen, om ons in te zetten voor elkaar en onze medemens. En hiermee verdienen we de hemel niet. Dat deed Jezus voor ons met zijn heilswerk. Maar vrienden steken wel voor elkaar de handen uit de mouwen.

Ik las eens over een man die een succesvol bedrijf had opgebouwd. Toen voor hem de pensioengerechtigde leeftijd in zicht kwam, zette zijn zoon een overname op touw. En hij slaagde er niet alleen in om zijn vader uit het bedrijf te werken, maar ook om het bedrijf om zeep te helpen.

God maakte dat mee. Zijn mooiste project keerde zich tegen Hem. De mensheid vervuilt deze aarde. We hebben complete plant- en diersoorten uitgeroeid, hebben een drang om elkaar het leven zuur te maken, te denken aan ons plezier, al kost dat een ander honderden tranen.

Maar God liet zijn project niet los. Hij zond zijn vrienden met liefdesliederen en waarschuwingen, met geloofsuitdagingen en machtige perspectieven. Ten slotte zond Hij zijn Zoon Jezus, die zich door opstandelingen liet kruisigen. En zo vertellen dan de evangelisten: God werkte deze gebeurtenissen uit tot een wonder van leven en opstanding. Tot een explosie van genade, kracht en liefde door de heilige Geest.

Iets wat Jezus al had voorzien overigens, als we lezen in Johannes 15: 16: 'Ik heb jullie opgedragen om op weg te gaan en vrucht te dragen, blijvende vrucht'.

En daarvoor: 'Jullie hebben niet Mij uitgekozen, maar Ik jullie..' Ik weet nog goed de spanning op de middelbare school als de teams voor voetbal werden gekozen. Ik was niet goed in voetbal en stond niet bovenaan lijstjes van goede spelers. Ik vroeg me dan af: wordt ik dit keer gekozen?

Jezus zegt vanmorgen tegen ons allemaal:

Ik heb je uitgekozen.

Vrienden noem ik jullie!

Ik offer mijzelf voor jullie op!

Dat zijn, lieve mensen, woorden met de kracht om levens en relaties te veranderen.

Hier raken we toch nooit over uitgezongen, uitgepraist? Onze liefde aan God dankzij Jezus teruggeven en dat heel vrijmoedig. Jezelf laten gaan, zoals dat kan onder vrienden. Zoals David deed, toen de ark van God Jeruzalem binnenkwam. Hij was zo zielsblij met zijn God, dat hij zijn zware koninklijke mantel aflegde en als een dwaas door de straten danste voor God, zijn vriend. Een vriendendienst voor God. En dan is er altijd wel iemand die kritiek levert. Zijn vrouw Michal is schamper en vindt dat David zwaar onder zijn niveau bezig is. David laat zich daardoor niet van de wijs brengen, letterlijk! God is zijn vriend. Daar richt hij zich op.

De kunst van aanbidding is niet om het emotieniveau van een ander te overtreffen. Het is afzien van jezelf en je richten op God. Dan interesseert het je niet meer hoe je overkomt. 'I am a friend of God!'

Ik sluit af met het hoe van de vriendschap.

Jezus nodigt ons uit om met Hem samen te werken. Vers 16 omschrijft dat met

1. op weg gaan
2. vrucht dragen.

Een voluit missionaire taak. Niet achter je PC plannen blijven schrijven, boeken lezen, conferenties bezoeken, allemaal niets mis mee, maar als we niet komen tot het 'op weg gaan' is het wel mis.

En vrucht dragen. Dat wil zeggen: vermeerdering. Vruchten zijn aangenaam om te eten, voor mens en dier, maar ze dragen vooral de kiem, de pitten van nieuw leven in zich. Het doel is dat ons leven de vrucht van de Geest vertoont, waar mensen in bijten en ook de kiem van nieuw leven meenemen.

En wat is het geheim? Vers 16: praten met Papa: 'Wat je de Vader in mijn naam vraagt, zal Hij je geven'. Vraag veel aan God. Leer het hart van de Vader kennen! En doe dat samen. Vers 17 volgt meteen op de oproep om te bidden: 'Dit draag ik jullie op: heb elkaar lief'. Samen bidden als liefdesdienst aan God.

Amen